

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Vera Concilii Tridentini Historia

Contra falsam Petri Suaui Polani narrationem

Pallavicino, Sforza

Antverpiae, 1670

Capvt XIV. Obiecta à Suauī emendationis Legibus in Sessione latis: vbi agitur de Iuris Canonici Consultis; deque potestate quam Pontifici tribuant: De Scholasticis; deque vtilitate per ipsos, ac ...

urn:nbn:de:hbz:466:1-11642

1546.

Postremò cuncti consensere, vt futura Sessio indiceretur die 29. Iulij; ceterique ritus de more peracti.

Huic narrationi geminam fallitatem, eamque inexcusabilem Suauis pro suo more intermiscet. Narrat enim, Tridentum aduenisse Gallia Regis Oratorem Petrum Danesium, atque in ea Sessione à Massarello Regias literas fidei conciliatrices perlectas, & ab Regis Oratore facundam ad Patres habitam orationem. At reuerentes, non vnus fuerunt Oratores, * quos postea nominabimus. Quin Danesius horum erat postremus; & quod pluris refert, memorat Sessionis die nondum Tridentum peruenerant. Oratio vero non in Sessione solenni, sed in confesso generali, octauo Iulij habita est. Hæc falsa sæpius affusa, quæ nihil conferunt ad Suauis causam promouendam, valde conferunt ad hominis auctoritatem elendam. Qui commodo suo mentitur, ostendit suam vilitatem plaris à se fieri, quam veritatem; qui gratis citra commodum læpe mentitur, ostendit sibi nullo esse in pretio veritatem.

* Constat ex Actis ac Diariis Massarelli, multisque Legatorum Literis.

CAPVT XIV.

Obiecta à Suauis emendationis Legibus in Sessione lata: ubi agitur de Iuris Canonici Consultis; deque potestate quam Pontifici tribuant: De Scholasticis; deque vilitate per ipsos, ac præsertim per S. Thomam collata: De Concionatoribus; deque in eos accusationibus, ob nimium gloriolæ & vilitatis studium.

Prosequitur deinde Suauis suorum Teutonum, seu verius suorum cogitationum commenta de reliquis in Sessione statutis. Sed quæ de dogmatum Fidei definitionibus attulit, iam supra lustrauimus, & quod opus fuit discussimus. Quod spectat ad morum correctionem, ait: *In expectatione fuisse, vt prospiceretur Scholasticis, & sacrarum Legum Doctoribus: his quidem, quippe tribuentibus Romano Pontifici Diuinas proprietates, adeoque ipsum Deum vocantibus, ac falli nesciam eiusdem auctoritatem, idemque Dei ac Pontificis Tribunal constituentibus.* Gradus hinc figendus, antequam ad Scholasticorum criminationes pergamus. Quis vnquam è Canonum peritis Romano Pontifici tribuit id quod verè Dei proprium est, adeoque alij communicari non potest? Attribuunt ij quidem prerogativas quasdam, quæ solum duobus illis insunt; Deo nimirum tamquam primo fonti; Pontifici tamquam irriguæ materiæ, & pro eo ac dici solæ,

solet, per modum participis. Num hæc blasphemia est? Hac ratione propriæ aliquæ Dei prærogatiuæ in profanis quoque Principibus agnoscuntur. Exemplo sit: Potestas obstringendi per legem, etiam in conscientie foro, cunctos certi cuiuspiam Regni homines, in eo quod spectat ad felicitatem civilem, cuiusdam est auctoritatis, quæ non inest nisi tum Deo, quippe rerum omnium Naturæ Domino; tum eiusdem Regni Principi, quippe memoratæ Diuinæ potestatis participi. Quin eadem ratione nulla omnino inter creatas res versatur adeò bonorum inops, quæ aliquam excellentiam non obtineat, sibi tantum ac Deo, nec alij prætereà communem. Ita neque Sol creatorum corporum potentissimus, neque Angeli procreatarum rerum præstantissimi, valent per se solos refrigerare atque humectare, quemadmodum valet aqua; sed ea vis extra aquam vnicè in Deo est: & in hac significatione quædam Dei proprietas est aquæ communis.

2 Imprudenter sanè loquitur, qui Pontificem quemdam Deum appellat: idque Romæ neutiquam permittitur. At quem lateat, quoniam sensu id aliqui ex Canonum consultis dixerint? Non quo sensu Ethnici terrenos Principes Deos nominarunt, cæli numina cum iis componentes; sed quo Deus ipse hominibus dixerat, *Vos Dij estis*. Quod dictum productum ac iteratum fuit à Christo aduersus Iudæorum calumnias.

Tum verò, si auctoritas ab erroribus innoxia intelligitur in Fidei morumque decisionibus, ea sanè Romano Pontifici tribuitur non à solis Canonum peritis, sed à Theologis grauiori pleniorique concordia: huius, quem Suauis abusum nuncupat, emendatio ab aliquo Smalcaldico, non à Tridentino Concilio expectari poterat. In aliis rebus, quæ vel ad rem gestam, vel ad Ius humanum pertinent, quinam sunt inter Canonum Interpretes, negantes errori Pontificem subiacere? Quis eorum concessas à Pontifice facultates frequenter irritas non agnoscat *subreptionis & obreptionis* vitio, ve ipsi loquuntur; adeoque reipsâ errorem in mente Pontificis non admittat? Nonne ipsi pariter repudiant sententiam, quam in vna è suis Constitutionibus professus est Ioannes XXII. dominium ab vsu non secernens in iis quæ vsu consumuntur; eoque pacto nonne in articulo Iuris humani Pontificem deerrasse pronuntiant?

3 Demum ex vero asseri potest, vnum esse Dei, Romanique Pontificis Tribunal in terris: perinde ac si quis diceret, Neapoli vnum atque idem esse Proregis Regisque Tribunal; non quasi Rex Proregi non præsit, nequeat illius iussiones reuocare, eundemque punire;

Pars I.

T t t

nire;

1546.

nire; sed quia in ea vrbe Rex aliud Tribunal non erexit supra illud, in quo Regia iurisdictio per Proregem administratur. Ita cum Deus noluerit per se proximè potestatem Iudicis apud mortales exercere, oportuit supremum Magistratum humanum constitui, à quo Dei nomine illa exerceretur; adeoque necesse fuit, vt illius supremi Magistratus Tribunal idem esset ac Dei Tribunal in terra. Hoc tamen non efficit, ne Deus tamquam manu Regià, & citra formam iudicij, suà inter homines iurisdictione fungatur modo quodam sublimiori: neque id vniquam Scholæ factorum Canonum inficiantur.

Pergit Suauis, opus fuisse vt Scholasticis consuleretur; *quoniam Christiana doctrina fundamentum in Aristotelis Philosophia collocata, & sacris Literis prætermisissis, & cunctis in dubium reuocatis; vt etiam in questionem adduxerint, an Deus sit; idq; in utramque partem disputarint.* Profectò vel Suauis quosdam minoris notæ peculiatus Scholasticos arguit, vel omnes vniuersè criminatur. Si vitium aliquorum accusat, reminisci debuerat, in omnibus disciplinis, ac potissimum in nobilissimis, adeoque maxime arduis, tolerandos esse professorum plerisque vitiis laborantes: plurimis concedi, vt in illis ingenia exerceant, quò doctrinæ præstantia in paucis efflorescat. Quot medici ægrotos conficiunt? Quot chirurgi artus conuuant? Quot gubernatores sunt causa naufragij? Quot architectorum aedes breuè ruituras construunt? Quid igitur agendum censent? Nulli datum Reipublicæ est, vt in sua quisque arte præcellat: vel ipsa Natura, quacumque humanà solertià maior, vitiosos partus abortus, monstra præpedire non valet. Vnicum superest remedium, vt videlicet eos artifices adhibeas, quos communis existimatio comprobat. Id vsuuenit Scholasticæ Theologiæ. Disciplinarum omnium præstantissima simulque difficillima ea est: eius possessionem sibi multi arrogant, pauci obtinent: hos constanter admiratur, hominum consensio; alij processu temporis quà neglecti, quà ignoti iacent, quà etiam derisi.

At quoniam, quæ Suauis opponit, omnium Scholasticorum morem vniuersè impetunt, ea breuiter ponderemus. Vbinam Scholastici doctrinæ fundamenta locant in Aristotele, & non in Diuini Oraculis? Nónne illius dicta communiter impugnant de mundi æternitate, de Diuina in agendo necessitate, de negata ab eo creaturæ potentia, ac de aliis grauissimis capitibus, in quibus hallucinantur ex humanæ pupulæ infirmitate, ad lucem Diuinam cæcipientis? S. Thomas Scholasticorum Princeps, nónne toties docet, sacre scientiæ

scientiæ fundamenta naturales rationes non esse, sed Dei reuelantis effata? Esse quidem Theologi, oppositas argumentationes à Philosophia desumptas dissoluere, cum aduersus veritatem nulla possit germana demonstratio militare, adeoque neque vllus insolubilis syllogismus; non autem philosophicas comprobationes adducere? Quin si quis hoc audeat, nã ille periculo, inquit, exponet Religionem Christianam Ethnicorum ludibrio, qui huiusmodi probationum imbecillitate compertã, sibi persuadent nostræ Fidei fundamenta nutare. At verò Philosophiæ lumen triplici de causã maximè Theologiæ seruit. Primò, quia aliarum sectarum errores impugnat, qui per ipsum reuincuntur: Deinde, quia sophismata diluit Christianæ Fidei obiecta, quasi absurda mysteria complectentis: Tertio, quia aliarum cognitionum opulentiam comparat, quæ tamquam consecutiones deducuntur, & ex Fidei dogmatis, & ex Naturæ notionibus simul coniunctis. Ad hæc tria commoda illis mirificè vsus est laudatus S. Thomas, præsertim in Summa contra Gentes. Quod si ad hæc emolumenta consequenda sibi suisque ceu ducem selegit Aristotelem, tam puridè, tam iniquè deluditur à Suali, vt in eo potius incomparabilis ille Doctor de Ecclesia optimè meritis habendus sit. Etenim par est animaduertere, postquam Deus Fidem constituit per homines debiles ac vulgares, sed ab eo sapientiã ac virtute diuinitus corroboratos, quò in eo opere Auctoris Diuinitas clariùs eluceret; post ea inquam tempora voluisse, vt doctrinæ præstantia in Ecclesia sua tamquam in sede perpetua consideret: idcirco per cunctas ætates viri scientiã præclarissimi, iidem sacri Doctores fuere. Iam verò contigit, vt sub duodecimum circiter salutis nostræ sæculum Arabum secta magnam sibi doctrinæ laudem adepta fuerit, qui Batiçæ præcipuè imperitantes, Cordubam in Athenas panè conuerterant: atque per Aueirois solertiam Aristotelis Philosophia caput erexerat, quæ diutiùs saltem in Occidentis Prouinciis vel sopita vel sepulta iacuerat. Eam verò & ordinatè & subtiliter explicantes, peripateticis rationibus refellebant irridebantque nostræ Fidei mysteria, quasi falsitatis conuicta, eorumque affectas quasi credulos ex inscientia.

6 His in Ecclesiam aggressionibus opposuit Diuina Prouidentia S. Thomam, qui optimè gnarus, in quacumque regione dominari eam religionem, quæ à viris sapientiã supra ceteros conspicuis traditur, nullamque inter humanas doctrinas nactus, seu maiori habitam in honore, seu dignam vt haberetur, quàm Aristotelica; in eam impensissimo studio operam dedit, atque illius Philosophi li-

1546. bros longè luculentius explicauit, quàm quicumque Arabum aut Græcorum. Quapropter magnâ illius Philosophiæ notitiâ, nec minori existimatione sibi comparatâ, viuidi ingenij vi atque acuminis ex iisdem Aristotelis principiis solutionem deduxit argumentorum, quæ non ab aliis modò, sed ab ipso Aristotele excusa fuerant notæ Fidei dogmatis reluctantia. Abeuntibus postea in eius vestigia plurimis Scholasticorum, effectum, vt quemadmodum prius perperarum doctrina Christianæ infesta credebatur, adeò cum ea iudicis coierit, vt recentes hæreticorum antesignani desciscere à Vaticano nequiverint, quin simul desciuerint à Lyceo, fidemque suarum commentationum eleuauerint ex contemptu maximi Philosophorum, & fortasse inter ingenia, quæ Natura protulerit, præstantissimi. Id enim verò est, quod Suauis eiusque Lutheranis in Scholasticis dolet, quod scilicet horum operâ ipsorum temeritati non modò Fidei, sed Philosophiæ lumen aduerfetur; nec Romæ solius auctoritas, sed Stagira.

Quid autem postea Suauis audet increpare Scholasticos, quòd omnia in dubitationem adducant? Quisnam omnia in dubium reuocat, nisi ipse, & cum eo nouitatis molitores, qui Romani Pontificis & Conciliorum auctoritatem negant, legitimam Canoniorum voluminum fidem, cõprobatam ipsorum versionis veracitatem, atque ita omnem certè credendi normam adimentes, Fidem proli-bidine sibi construunt, eamque per momenta demutant? Contra Scholastici cohærent inter se, sibi que omnino constant in tenentur veteris Catholici Fidei effatis, tum inuiolabili veritate Tribunalis ea declarantis. Non in dubium vocant, an Deus sit, quod stulte Suauis autumat: vocant tamen in disputationem, prout necesse est vocare eas omnes enuntiationes, quæ nec per se ipsas, nec ex coniunctione subiectæ & affirmatæ rei euidentiã obtineant, qualem exempli causâ obtinet hæc: *Omne totum est maius sua parte.* Quin sanè operæpretium est de rebus etiam huiusmodi disputare, non quòd probentur, sed quòd illarum perspicuitas appareat, & argumenta opposita dissoluantur. Itaque Aristoteles in Metaphysicis disceptare coactus est, ad confirmandam veritatem principij, omnium quæ nostræ menti affulgeant, euidentiissimi, cuiusmodi est: *Non potest idem simul esse, & non esse:* quod ab aliquo ex veteribus Philosophantibus negabatur. Ac in Physicis eidem necesse fuit, vt diutius insisteret in rei veritate demonstranda, quæ sensibus vel maxime patet; corpora videlicet loco moueri, quòd Zenonis sophistia, & quidem perdifficilia enuclearet.

Præterea

8 Præterea certum quandoque est, quænam quæstionis pars veritati consonet; sed quænam ex adductis rationibus efficaciter illam comprobet, certum non est. Experimento comperimus, dari posse quadratum certo cuidam circulo æquale; sed huiusce rei demonstratio ingeniorum omnium conatibus adhuc incomperta. Horum igitur problematum disputatio non quidem ad amouendam rei dubitationem, sed ad comparandam legitimam probationem utilis est. Mens nostra, nisi hac exercitatione excolatur, quippe lusciosa & pigra, sæpè dictum cum dicti ratione confundit, & illius secunda decipitur, dum huic, quamuis imbecillæ, præfidit; ac postmodum alterâ ceu debili patefactâ, de altero incipit dubitare. Quare per summam utilitatem Scholastici ac S. Thomas huiusmodi quæstiones in primis accuratissimè pertractant; & illam potissimè, quæ Religionis vniuersæ basis est; *An Deus sit*: quæ tamen, utpote ex ipsa rei natura suâ sponte certissima, possit superuacanea videri; tamen ob nostræ phantasie crassitudinem, supra terrestria ægrè assurgens, nostrarumque deprauationem appetentiarum, refugentium vindicem eorum facinorum, à quibus abstinere detrectant, tantoperè fortasse necessaria est, quantoperè à Suauis derideretur: atque utinam ipsi præcipue necessaria non fuerit.

9 Pergit dicere, oportuisse ab usum auferri concionandi de rebus vanis, alijsq; omnibus, præter Christum. Bene est: oportuisset pariter ab usum auferri, Diuini Numinis per tot delicta quotidie lædendi: & in promptu erat Decretum edi, ut pro se quisque ex absolutissimæ virtutis norma se gereret, quâ ratione perpetua confecta fuisset Christiani generis emendatio. An Suauis ignorabat, legis solertiam haud in eo sitam, ut illa imperet quæ per se honesta sunt (si namque res ita foret, posset quilibet, quantumuis imbecillæ mentis homo, Legislatorem optimum agere) sed in eo sitam, ut adiumenta quædam præscribat parum facilia, quæ ad honesta deducant? Lex seuerissimi carminis promulgetur, ne quid præter Christum quisquam in Concione prædicet; quid inde? Concionator, quicumque sit ille vanissimus, eius sibi obseruationem arrogabit, & se omnia quæcumque loquitur, eò referre profitebitur: oblectationem dicet attentioni conducere, attentionem persuasioni: vel ea excusatio leniter accipitur, & lex ludificatur; vel seuerè reicitur, & tum grauis terror incutitur, ut concionandi ministerium planè reddatur intolerabile. Modus ad fructuosè conciones habendas, is omnino fuit, quem adhibuit Synodus: ut nimirum in Concionatoribus probitas ac doctrina ritè explorarentur; & ubi hi deessent, Præ-

1546. fulis etiam externi virgæ subiacerent. Non nisi Christum prædicare, & tamen auditores allicere, optimum enim uerò esset; sed quod optimum, semper rarum.

Sunt quibus ad hoc agendum ars deest, cum ea, quantum arbitror, sit ratio concionandi maximè ingeniosa, & supra modum uerba: in aliis vis illa pietatis, ac virtus ad hos conatus desideratur. Quidnam igitur optabilius? Interdicere Concionem cuiuscumque, qui tam sublimem pietatis ac magisterij gradum nondum tenet, adeoque ad perpaucos munus illud coarctare; an illud cuiuscumque permittere, qui mediocriter eo perfunctus sit? Hæc interrogatio illi par est, quâ quis quæreret, an sint excludendi à militia cuncti milites, qui imperterritum haud gerant animum, adeoque nonnumquam terga vertant: à Tribunalibus cuncti Iurisperiti, qui egregiè docti non sint, sed quandoque perperam iudicent. Ut paucis dicam, à qualibet arte artifices omnes, qui aliquid in ea peccant. In multis bonorum generibus, rerum copia, quamuis imperfectarum, Republicæ conducibilior est, quàm paucitas cum excellentia. Maioris est emolumenti, ut in quolibet oppido, aut quouis in templo populi Conciones excipiant de Deo, de cælesti felicitate, de suppliciis æternis, audiant euectam laudibus pietatem, execrationibus abiecta vitia, tametsi his interferantur inania quædam ornamenta, & quasi fucata sententiarum & eruditionis pompâ; quàm si non nisi Pauli & Chrysostomi perorarent, sed adeo pauci, ut animi populorum inter solas rerum profanarum nugas omnino siluerecerent, adeoque à paucissimis vel rarissimè semen aliquod exciperetur, quod in cælestium cogitationum florem erumperet.

Censuram suam ita concludit Suauis: *Consulendum fuisse manifestæ Concionatorum mercaturæ, sub eleemosynæ nomine.* Equidem si private utilitatis, non æquitatis publicæ studio scriberem, huic sententiæ haud refragerer, quippe quæ singularem præ se ferre laudem videtur legis inuiolabilis, quâ in eo genere Religiosa in qua recenseor Familia tenetur: sed ut ingenuè loquamur; nobis quidem facile est ab huiusmodi petenda stipe abstinere, quibus nosse per necessaria suppeditat, absque illo sanguinis pretio, quod soluitur per ruborem, ab exteris ea mendicando: eadem verò nobis pariter Christianorum largitio subministrat. At reliqui Concionatores, iis quorum indigent destituti, quonam pacto ministerium exercere possunt, ita graue per corporis animique laborem dicentibus, ita conducibile audientibus, nisi per ipsum liceret, quæ sibi pro suo gradu sunt vsui, comparare? Qui autem illius comparandi modus innotescit,

centior, quàm stipendium capere pià Magistratuum moderatione constitutum; vel etiam sibi semel ab auditoribus eleëmofynam petere, voluntariè conferendam? Ceterum Quæstoribus, quibus eleëmofynæ corrogandæ munus est, satis nouit Suauis, à Synodo per hæc Decreta Concionem interdictam. Postremò scire cuperem ab iis, quibus Suauis vita comperta fuit, num ipse sacris studiis operam impenderit procul à quacumque mercede; an potius ita copiosam acceperit, vel etiam in patria degens, vt quinta ipsius pars abundè Concionatoribus foret, qui laboriosam exigunt vitam, paucorum dierum quiete ægrè fruente. Non id affero ad inculpandam hominis avaritiam; cum illi fama non eorum vitiorum notam inusserit, quæ cum corpore relinquuntur in terris, sed quæ cum anima deferuntur in tartara. Solùm profero; quò insimulationis iniquitas patefiat, cum ipse ab aliis exigat, quod in se præstare non poterat. Quin etiamsi præstari posset, optandum id potius, quàm præscribendum. Cogitemus oportet, hominem spiritu ac terrâ concretum: adeoque sicuti humanam velle substantiam ab omni terreo defœcare, haud sanè est eam perpurgare, sed extinguere; ita pariter ab eodem terreo velle humanam virtutem sæpius abstergere, non est eam perficere, sed conficere.

HISTO